

Părintele arhim. Ioan Ilarion Neagoe

Convorbiri duhovnicești

Vol. I

EDITURA PANAGHIA • 2017
Colecția „RUGUL APRINS”

CONFERINȚA A.S.C.O.R. – IAȘI

(Î): Preacuvioase Părinte Stareț Ioan, cunosc mai multe persoane care au rămas la mănăstire și apoi au revenit în lume. Mă întristează mult acest lucru. Cum pot fi ajutate aceste persoane? Spuneți-ne câteva cuvinte despre calea monahismului.

(R): Despre persoana care a intrat în monahism și apoi a plecat în lume, Sfinții Părinți spun că este o lepădare de Hristos, de făgăduințele făcute lui Hristos. Când vine cineva la mănăstire, vine cu gândul de a sluji lui Dumnezeu și, prin Dumnezeu, oamenilor. Astfel, prin despătimire, iluminare și îndumnezeire, să se facă vrednici de Împărăția Cerurilor, fericirii și bucuriei duhovnicești veșnice. Sfântul Vasile cel Mare spune că dacă cineva făgăduiește lui Dumnezeu trebuie neapărat să împlinească. Cel ce făgăduiește să meargă la mănăstire sau altceva să facă, trebuie cât mai degrabă să împlinească pentru că, dacă întârzie, păcătuiește. Și dacă întârzierea este un păcat cu atât mai mult, după ce ai făgăduit să slujești lui Dumnezeu și să te lepezi de lume, este un mare păcat și nu te mântuiești, ajungând la sfârșitul vieții în gheenă împreună cu dracii. Dacă un ostaș merge la război și părăsește câmpul de luptă și fuge acasă, este condamnat ca dezerter la închisoare sau cu moartea, indiferent cât de greu este războiul. Cu cât mai aspru va fi pedepsit cel care a făgăduit să slujească lui Dumnezeu și a primit mari daruri și binecuvântări dumnezeiești pentru aceasta.

Datoria celui care a părăsit mănăstirea este să ducă o viață curată, să se roage neîncetat, să participe cât mai des la sfintele slujbe de la mănăstiri, să se spovedească și să se împărtășească și să fugă de tot ceea ce este pământesc și

păcătos. Nu trebuie să se căsătorească pentru că în acest fel, având femeie și copii, îi va fi foarte greu să revină la mănăstire. Astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu, își va veni în sine precum fiul risipitor și va putea reveni la mănăstire. Iar dacă se întoarce cu pocăință la mănăstire, Dumnezeu îl primește ca pe fiul risipitor.

Deci cel ce făgăduiește lui Dumnezeu trebuie neîntârziat să împlinească ceea ce a făgăduit. Dacă un om îi făgăduiește ceva altui om și nu ai împlinit, respectivul se supără pe tine și-ți devine și dușman. Cu atât mai mult Dumnezeu.

(Î): Spuneți-ne câteva cuvinte despre monahism.

(R): Monahismul este viațuire cu Dumnezeu și pentru Dumnezeu. Monahul își închină întreaga viață și slujire lui Dumnezeu și prin Dumnezeu – oamenilor.

Cel ce vine la mănăstire îndeplinește cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, Care spune: „*Nu este nimeni care și-a lăsat casă, sau frați, sau surori, sau mamă, sau tată, sau copii, sau țarine pentru Mine și pentru Evanghelie, și să nu ia însutit – acum, în vremea aceasta, de prigoniri – case și frați și surori și mame și copii și țarine, iar în veacul ce va să vină: viață veșnică*” (Marcu 10, 29-30). Și „*dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie*” (Matei 16,24).

Deci monahismul este calea pocăinței, a smereniei, a ascultării necondiționate, a rugăciunii neîncetate. Fiecare om, de la naștere, a primit de la Dumnezeu anumite daruri pentru a sluji lui Dumnezeu și aproapelui. Omenirea întreagă este Trupul mistic al lui Hristos. „*Și nu poate ochiul să zică mâinii: N-am trebuință de tine; sau, iarăși capul să zică picioarelor: N-am trebuință de voi*” (I Corinteni 12,21), „*Iar voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare (fiecare) în parte*” (I Corinteni 12, 27). Este nevoie în societate de preot, de monah, de doctor, de profesor, de agricultor, de muncitor.

Fie că ai crucea căsătoriei, a celibatului, a monahismului, principalul scop al vieții acesteia este să ne mântuim.

Monahismul este viața pentru Dumnezeu și cu Dumnezeu în mănăstirea unde se roagă, și laudă pe Dumnezeu ziua și noaptea, învățând duhovnicește, slujind și spovedindu-se și împărtășindu-se cu Sfintele Taine.

Se vorbește adesea despre viața în Hristos. Dar nu există viață în Hristos fără Hristos prezent în Sfintele Taine prin spovedanie și Sfânta Împărtășanie.

În mănăstiri există tradiția să se împărtășescă des, săptămânal sau cel mult la două săptămâni cu post și spovedanie.

Creștinul trebuie să aibă principala grijă în această viață: mântuirea și să se roage pentru el, pentru familia lui și pentru toată lumea. Monahii sunt oameni săraci material dar bogați duhovnicește. Primul vot monahal este sărăcia de bună voie ca să poată monahul să se lepede de bogățiile și grijile acestei lumi și să se îngrijească de mântuire în ascultare și în curăție trupească și sufletească.

Pentru că, dacă ai bogății, nu te mai gândești la Dumnezeu, ci te gândești și ai griji pentru cele materiale: la bogăția pe care o ai, cum să înmulțești bogățiile, cum să le păzești etc. Dacă nu ai nimic, decât numai pe Dumnezeu, Îl iubești numai pe Dumnezeu, te rogi lui Dumnezeu și te îngrijești de mântuire. Monahul trebuie să aibă gândul permanent la Dumnezeu și să urce pe calea pocăinței mereu la Dumnezeu. Monahismul trebuie să transforme pe om. Din om pământesc să facă om ceresc – om duhovnicesc. Și fiecare poate ajunge la desăvârșire după râvna lui, după osteneala lui, după dragostea lui, după umilința lui, după lepădarea de sinele păcătos. Aici este porunca cea mare: „*Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie*” (Matei 16,24). „*Să se lepede de sine*”: de toate poftele lui, de toate gândurile lui, de toate obiceiurile lui, de toate preocupările lui și să

facă totul după voia lui Dumnezeu cea sfântă, așa cum îl binecuvântează duhovnicul. Pe creștinul care merge la mănăstire îl aduce îngerul care îl aduce la pocăință și la credință, ca să slujească lui Dumnezeu. Cel ce vine la mănăstire se leapădă de tată, de mamă, de frați și orice în viața aceasta și se încredințează duhovnicului și starețului. Și după cum ascultă de duhovnic și de stareț, așa ascultă de Dumnezeu, de Mântuitorul lumii Iisus Hristos. Și după cum nu ascultă și nu se supune, așa nu ascultă și nu se supune de Însuși Dumnezeu. Pentru aceasta ascultarea este căpetenia vieții duhovnicești, pentru că duce la desăvârșire – îndumnezeire.

Monahii nu au rude pe pământ. Ei au părăsit toate ca să slujească Mântuitorului Iisus Hristos. Și ce este mai frumos și mai binecuvântat în această viață decât să slujești Cerului și nu pământului și păcatelor.

Noi, toți oamenii, suntem fii ai lui Dumnezeu după har, prin Sfântul Botez (Ioan 1,12). Dumnezeu ne-a creat pentru Sine, dar având libertatea voinței, Dumnezeu nu obligă pe nimeni. Numai cine vrea. Dumnezeu ne arată ce „este binele și răul, viața și moartea” (Înțelepciunea lui Iisus Sirah 37,21) și trebuie să alegem binele. Dar a alege binele în locul păcatelor este virtute creștină, străduința creștinului este ajutată de puterea Harului Dumnezeiesc.

De aceea Fericitul Augustin spune: „Ne-ai creat, Doamne, pentru Tine. Neliniștit este sufletul meu până mă voi odihni întru Tine”. Aici vom găsi odihna sufletească, pentru că „împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru” (Luca 17,21). Astfel creștinul sau monahul ajunge om ceresc, care nu mai gândește nimic pământesc și păcătos.

Monahul are un rol foarte important pentru că se roagă pentru oameni și chiar pentru vrăjmași pentru iertarea lor și întoarcerea lor la Dumnezeu prin pocăință, credință și fapte bune.

Monahismul este armata de elită a Domnului Iisus Hristos, pentru mântuirea neamului omenesc.

(Î): Ce anume vrea Dumnezeu de la om?

(R): Iubirea. „Dumnezeu este iubire” (I Ioan 4,8). „Iubiților, să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este de la Dumnezeu și oricine iubește este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu” (I Ioan 4,7). Aceasta este stare de sfințenie prin care creștinul se unește cu Dumnezeu.

Creștinul se unește cu Dumnezeu prin împărtășire cu Harul Dumnezeiesc prezent în Sfintele Taine. Trup cu trup se amestecă, Sânge cu sânge și duh cu Duh. Și toate se unesc așa cum se unește fierul cu focul. Și totul devine foc. Când introduci fierul în foc, nu se mai deosebește fierul de foc, pentru că are aceeași culoare și aceeași fierbințeală. Și, la temperaturi mari, fierul se topește. Astfel se topește – unește creștinul în dragostea dumnezeiască.

(Î): Ce anume caută Dumnezeu la om?

(R): Mântuirea. Pentru ce S-a întrupat Dumnezeu? Ca să mântuiască lumea. Pentru aceasta creștinul trebuie să împlinească poruncile dumnezeiești, ca să împlinească voia lui Dumnezeu cea sfântă și astfel să se poată mântui. Ce caută Dumnezeu la noi? Mântuirea, ca să ajungem în Împărăția Cerurilor și să fim fericiți și în această viață și în viața cea veșnică. Însă Dumnezeu nu ne silește. Numai cine vrea să lupte pentru mântuire și fericirea sa. Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne poruncește: „Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții” (Ioan 13,34-35).

Este cineva dintre voi care s-ar jertfi pentru Domnul Iisus Hristos sau pentru oameni așa cum S-a jertfit Domnul Iisus Hristos pentru noi? Batjocură, scuiări, biciuire

răstignire și moarte pe Cruce? Mântuitorul Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul, a făcut aceasta din dragoste pentru noi.

Dar ne lepădăm de cele pământești și de cele păcătoase pentru a primi cele cerești? Nu! Iubim trupul, mâncarea, băutura, îmbrăcămintea casa, mașina, comoditatea, serviciul, soțul, copiii și toate celelalte.

(Î): Nu trebuie să ne iubim soțul, copiii, părinții?

(R): Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne poruncește să nu iubim soțul, copiii, părinți mai mult decât pe Dumnezeu.

Dacă soțul ne spune să facem avorturi, să nu-l iubim pe el, ci pe Dumnezeu. Astfel născând copilul și văzându-l soțul, se poate pocăi și el și întoarce la Dumnezeu.

Dacă soțul vrea să facă păcate peste fire (sodomie și gomorie), să nu-l ascultăm, ci să-L ascultăm și să-L iubim pe Dumnezeu, ca să ne mântuim.

Dacă fiul nostru vrea să meargă să facă păcate, (să desfrâneze, păcate peste fire...) să nu îngăduim, ca să se mântuiască și el și noi.

(Î): Cum putem face aceste lucruri?

(R): Numai cu ajutorul Harului Dumnezeiesc prezent în Sfintele Taine. Astfel vom fi uniți cu Dumnezeu. Nădejdea noastră va fi în Dumnezeu și nu ne vor doborî nici necazurile, nici supărările și nici primejdiile.

Dumnezeu nu ne va părăsi niciodată. Și întotdeauna ne va da mai mult decât merităm din cele bune și mai puțin din câte merităm din cele rele pentru păcatele noastre.

Vedeți cât de departe suntem față de Dumnezeu? Pe cât este de departe cerul de pământ. Și, cu toate acestea, Dumnezeu făgăduiește să ne ierte și să ne primească la Sine, dacă ne pocăim pentru păcatele săvârșite.

(I): Spuneți-ne câteva cuvinte despre slava deșartă? Unde își are rădăcina această patimă și dacă provine din alte patimi.

(R): Slava deșartă? Izvorăște din mândrie. Omul se socotește mai presus de alții și caută și mărire mai deosebită față de alții și socoate că merită această cinstită. Să primească mai multă cinste, mai multă cunoștință. Mă măresc pe mine însumi. Nu aștept ca Dumnezeu să mă slăvească. Mă consider că sunt cineva și nu mai este nimeni ca mine. Nimic nu putem face fără Dumnezeu. Nici gândul nostru nu-l putem stăpâni fără ajutorul lui Dumnezeu. Nici nu putem respira, nici mânca fără ajutorul lui Dumnezeu. Nici nu putem învăța fără luminarea minții de la Dumnezeu. Cu atât mai mult nu ne putem ruga și mântui fără ajutorul lui Dumnezeu. Nicio faptă bună nu putem face fără ajutorul lui Dumnezeu. Atunci cu ce să ne mândrim și să ne socotim mai presus ca alții? Ceilalți sunt mai buni ca noi întotdeauna. Mai smeriți, mai muncitori, mai blânzi, mai credincioși, mai rugători. „Cine se va înălța pe sine se va smeri, și cine se va smeri pe sine se va înălța” (Matei 23,12), ne spune Domnul nostru Iisus Hristos. Dumnezeu îl va înălța. Dacă își va goli inima de păcate va fi înălțat de Harul Dumnezeiesc.

(I): Ce ne puteți spune despre gândurile obsesive care produc tulburare?

(R): Patima aduce tulburare în inimă. Omul nu are liniște, nu are pace până când nu își împlinește gândul păcătos. Să se îmbogățească sau să desfrâneze, sau să bea, sau să mănânce, sau să-și impună voința și puterea sau să ajungă la o demnitate mai mare (să ajungă președinte, parlamentar, primar, director...). Și se supără când vede pe vecinul său pe care-l socotea mai mic, mai netrebnic, mai puțin pregătit, că avansează înaintea lui. Astfel

și pierde pacea și liniștea și nu se mai poate ruga, nu mai poate mânca nici dormi.

(Î): De ce rămân mult mai ușor în durere decât în stări de bucurie? Ce pot să fac?

(R): Durerea naște plăcerea. Ca să ajungi la bine trebuie să suferi. Să muncești, să te jertfești, să priveghezi, să te rogi, să rabzi cu bărbăție, cu blândețe și dragoste, să ierți din inimă.

Ne spune Domnul Iisus Hristos: „*Prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre*” (Luca 21,19). Lumânarea, ca să lumineze, trebuie să se jertfească – să ardă.

Dar pentru că facem păcate, avem trup păcătos, care ne trage în jos și trebuie să suportăm consecința păcatelor. Adică durerea, necazul, boala, suferința, lipsa. Nu ești mulțumit pentru că muncești mult și primești puțin. Trebuie să fii mulțumit și să mulțumești lui Dumnezeu că pentru păcatele tale ai primit prea puține pedepse, supărări și dureri. Știe Dumnezeu prea bine cui dă, cât îi dă și cum îi dă. Și Dumnezeu caută nu atât plăcerea noastră și noi nu trebuie să-l cerem să ne fie bine și plăcut pe pământ, ci să ne dea tot ceea ce este de folos ca să putem să trăim și să ne mântuim. De aceea rugăciunea de mulțumire este rugăciunea de căpetenie care înalță sufletul la Dumnezeu și îl face bineplăcut și iubit de Dumnezeu. Iar celui nemulțumitor i se ia Darul Dumnezeiesc. Cel ce nu știe să fie recunoscător și să mulțumească pierde toate darurile. Dumnezeu ne-a creat ca să ne dea o Împărăție Cerească și veșnică. Și atunci de ce să cârtim, de ce să nu fim mulțumiți pentru ceea ce Dumnezeu ne dă în viața aceasta trecătoare. Atât am putut, atât am făcut. Mulțumesc lui Dumnezeu pentru toate. Și când vom închide ochii să plecăm din această viață, iarăși să mulțumim lui Dumnezeu și să ajungem în viața și fericirea cea veșnică ca să lăudăm pe Dumnezeu împreună cu Sfinții și Îngerii sus în Ceruri.

(I): Preacuvioase Părinte, îmi doresc foarte mult să împlinesc voia lui Dumnezeu în viața mea, dar nu reușesc să fac acest lucru. Ce sfat îmi dați?

(R): Depărtează-te de rău și fă binele. Să fugi de cele rele. De păcate și de îndemnurile spre păcate și de mediul păcătos și să faci bine. Dacă ai să faci bine, ai să ajungi bine și ai să ai foarte multă mulțumire sufletească și vei fi fericit. Ai să simți că zbori pe sus și nu mai mergi pe pământ.

(I): Părinte, vă rog să ne spuneți cum să ne pregătim conștiincios pentru Taina Sfintei Spovedanii? Pentru că dacă nu există pocăință, măcar să fie conștientizarea păcatelor.

(R): Trebuie mai întâi să fie gândul pocăinței. Hotărârea de a lepăda desăvârșit păcatele și a te apropia de Dumnezeu. Deci cu acest gând creștinul împlinește poruncile lui Dumnezeu, merge la Dumnezeiasca Biserică, la Sfânta Liturghie, în Duminici și-n Sărbători, postește toate posturile, iartă pe vrăjmașii lui din inimă (Matei 18,35), se roagă neîncetat lui Dumnezeu, nu se răzbună¹, se spovedește și se împărtășește cu Sfintele Taine. Noi nu avem nimic bun ca să primim răsplată fericirea cea veșnică, ci numai păcate, pentru care vom fi pedepsiți în chinurile veșnice.

Dacă pentru puținele fapte bune pe care ne străduim să le facem, Dumnezeu ne răsplătește atât de mult, iată de ce trebuie să mulțumim și să fim bucuroși pentru durerile, necazurile și supărările care vin asupra noastră pentru păcatele noastre. Iar dacă știm că nimic nu putem face fără Dumnezeu, iar dacă facem o faptă bună nu este meritul nostru, este darul și ajutorul lui Dumnezeu, de ce trebuie să fim noi nemulțumiți?

¹ Nu vă răzbunați singuri, iubiților, ci lăsați loc mâniei (lui Dumnezeu), căci scris este: „A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti, zice Domnul” (Romani 12,19).